

PRIMORSKA DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO ENOTNIH SINDIKATOV ZA SLOVENSKO PRIMORJE IN TRST

Leto 2., šte. 58 - Cena 4 lire

TRST, sredo 4. septembra 1946.

Enotni sindikati so dosegli sporazum o akordnih nagradah

Polno leto je že, odkar so se pričela pogajanja med upravo CRDA-e in Enotnimi sindikati za doseglo sporazuma o akordnih tarifah v največjem industrijskem kompleksu naše pokrajine. Ves čas teh pogajanj je uprava CRDA-e dokazala, da nima nobenega razumevanja za delavske potrebe ter se je zato vprašanje akordnih nagrad zavleklo do 2. t. m. Končno je vendar dosežen sporazum, ki ga objavljamo posebej.

Nujnost zaključitve tega sporazuma je jasna. Predvsem se končno vendar določi višina nagrade pri akordnem delu, kar omogoča sami upravi podjetja točnejšo kalkulacijo in ji s tem daje možnost lažjega razvoja industrijskega delovanja, ali predstavlja obenem tudi obvezo za njo, da mora priti s proizvodnjo, ker prav v tem ji zmanjka vsaka možnost za trditve, da delavci nečajo delati. Če so delavci navezani na zaslužek od komada, je tudi jasno, da bodo že zaradi sebe skušali proizvajati čim več. Sicer so pa naši delavci bili vedno močno produktivni ter so taki očitki bili diktirani le v zadnje cilje — bile so trditve torej vedno lažne.

Že v avgustu pr. leta, so se uprava CRDA-e in tovarniški odbori v njenih podjetjih, sporazumili za ponovno vzpostavljeno akordnega dela, a v decembru 1945 so določili, določili so naj se akordno delo nagradi z viškom 50% nad normalno mezo. Ker so se istočasno vršila pogajanja za nov splošni mezdni sporazum, niso utegnili uradno potrditi ta začasni sporazum, ter je uprava koncerna zahtevala, naj se počaka, dokler se ta sporazum ne doseže.

Ko je bil ta sporazum dosežen je uprava CRDA-e ponovno postavila vprašanje akordnih tarif. Nastal pa je nov moment s tem, da je uprava zahtevala naj se pogajanje udeležijo tudi zastopniki Julijskih razbijaških sindikatov. Jasno je, da so enotni sindikati odbili to zahtevo, ker prav za prav Julijski sindikati nimajo med svojim članstvom delavcev, razen neke nečaste izjeme, marveč le razredno nezavedne uradnike.

Po tej zahtevi uprave CRDA-e so nastala pogajanja, ki so končno privedla do sporazuma, ki določa, da Julijski sindikati pošljejo po enega zastopnika na vsaka dva zastopnika Enotnih sindikatov. Enotni sindikati so pristali na to samo, da bi omogočili nadaljevanje pogajanj in da bi končno s tem delavcem olajšali položaj z doseglo sporazuma o akordnih tarifah.

Tako so se pričela pogajanja ob koncu janiju t. l., na katerih je bilo prisotnih 12 zastopnikov Enotnih sindikatov, 6 zastopnikov Julijskih sindikatov in 10 zastopnikov uprave CRDA-e. Na tem sestanku je zahteval vodstvo uprave, naj bi obe sindikalni organizaciji predložili enoten predlog za to, da bi razgovori tekli lažje. Istočasno je pojasnil zastopnikom Julijskih sindikatov, da so Enotni sindikati in uprava CRDA-e že razpravljali o tem problemu in se tudi načelno sporazumeli. Ko so zastopniki Julijskih

sindikati prečitali predloženi sporazum, so ga tudi oni priznali ter so pagajanja pričela brez večjih težav. Sindikalne organizacije so zahtevale 50% viška nad normalno mezo, med tem ko je uprava CRDA-e ponujala 25%.

Na sestanku, ki se je vršil 6. avgusta je diskusija postala zelo živahna. Obe strani sta vložili vse svoje sile, da bi pričeli nasprotitviki s svojimi trditvami. Tako je minilo več ur, ne da bi dosegli sporazum. Tedaj so opazili, da gre v tem vprašanju za razliko 5 Lir na uro in to za to, ker je osnovna plača na uro 20 Lir, za katero delavci zahtevajo pri akordnem delu povisek za 50%, to je nadaljnji 10 Lir. Na ta način bi po predlogu Enotnih sindikatov, moral prejemati delavec 30 Lir na uro, kadar dela na akord. Uprava je pa ponujala 25% viška, oziroma pri 20 Lirah normalne nagrade 5 Lir, kar bi znašalo zaslužek na uro 25 Lir. Razlika med enim in drugim je bila torej le 5 Lir.

Zastopnik Enotnih sindikatov je tedaj popustil 5% in s tem dokazal dobro voljo svoje organizacije, da se končno doseže sporazum, saj je odstopil od prvotne zahteve, ki je znašala 50%. Vendar tudi ta dan niso dosegli ničesar. Zato so se sestali naslednji dan in nadaljevali pogajanja. Uprava CRDA-e se je uporno držala svojih 25%, kar je povzročilo začasno prekinjenje pogajanj.

Tako je prišlo do nujnosti arbitraže, v

kateri, naj bi Urad za delo pri ZVU končno razsodil in prišlo je do sporazuma v ponedeljek 2. septembra, v katerem se določa kot najmanjši odstotek akordne tarife 40%; za nagrade in razna druga priznanja pa se določa povisek od 8-48%.

Vsak sporazum, ki ga naši delavci dosežejo je plod dolgih diskusij, opreznosti, truda in vztrajnega prizadevanja, da bi se kolikor toliko izboljšal položaj delavstva. Da bi dosegli to izboljšanje, so naši delavski zastopniki prisiljeni trpeti ob svoji strani tudi tiste, ki ne sprejemajo razredno borbo, ki so pripravljani na kompromise, ki razbijajo delavsko enotnost. In vendar naši delavski zastopniki dosežejo od časa do časa kak skromen uspeh. Jasno pa je, da dokler bo vladal tak zastoj v obnovi in produkciji, mogoče delovanju v naši industriji ne bodo mogli pomagati sporazumi o akordnih tarifah ali drugi, kajti vse vije le na dobri volji in razumevanju anglo-ameriške vojaške uprave in industrijskih krogov, ki bi morali pričeti s konkretnim delom. Do sedaj smo opazili popolno odsotnost in nezanimanje za te osnovne probleme, ki edini lahko rešijo težak gmojni položaj našega delavstva.

Bodočnost bo pokazala, v koliko bodo imeli dobro voljo, in bo presodila tudi o slabi volji, ki so jo dokazali v polnem letu zaupne uprave pri nas.

A. Z.

Sporazum o akordnih tarifah

Na ponovnih sestankih, ki so sledili prekinjenim pogajanjem za akordne tarife, je bil dosežen v ponedeljek 2. septembra 1946. sporazum o akordnih tarifah. Na sestanku, ki se je vršil v Uradu za delo pri ZVU in kjer je ta urad posredoval v diskusijah, je bil dosežen sledeči sporazum:

Določen je kot najmanjši odstotek 40% pri plači in 8-48% poviška za nagrade, kot je določeno v posebnih razporednicah.

Brezposelnost naglo narašča

Če gledamo na javno življenje iz našega ljudskega in razrednega stališča, je le redkokdaj mogoče najti vsaj kratko vest, ki bi zadovoljila našega novinarja. Pred sabo imamo številke o kretanju razpoložljive delovne sile v času od 12. — 20. avgusta t. l. Te številke se nanašajo samo na Trst. V tem razdobju se je prijavilo 1.142 brezposelnih delavcev, a od teh je bilo zaposlenih le 400. Iz tega sledi, da je vsak dan 74 novih brezposelnih delavcev. Če k temu pristojemo nad 30.000 bednih in lačnih, ki tava po mestu in si iščejo kruha in zaslužka, je to dovolj porazno dejstvo, ki bi moralo zbuditi vsakega objektivnega opazovalca in odgovornega funkcionarja.

Razen — če nima skritih namenov...

Udarniško delo v Selah na Krasu

V nedeljo dne 18. VIII. 1946. se je vršil udarniško delo. Takoj po masi so začeli prihajati od vseh strani naša NOV, mladina in ostale organizacije sosednjih vasi.

S pesmijo je prikorakal bataljon iz Breštovice, prihajala je mladina, z njo tudi starejši, prikorakali so z zastavami, prepevajo delavske in partizanske pesmi z godbo na čelu. Z druge strani, iz Hudega loga je prišel 3. bataljon prepevajoč slovenske pesmi, za njim v večjem številu še 2. bataljon iz Lokvice ter 4. bataljon iz Nove vasi. Vse polno je prihajalo tudi udarnikov iz Kostanjevice, Korit, Vojševce, Gor. Breštovice s harmonikami, prepevajoč delavske in partizanske pesmi. Tudi mladina iz Lokvice, ki ni iz našega okraja, se je iz svoje iniciative udeležila po čutu dolžnosti pravega udarnika! Pred mladinskim domom je bilo zbirališče. Tu jih je čakal odbor ES in jih razporedil po delu. Nato so prišli kamijoni JA iz Opatjege sela in domaći vozovi iz sosednjih vasi. Tudi nekateri delavci iz Vidma, ki so tu pri obnovi, so se udeležili dela vesel, ker kaj takega niso se videli. Ko je bilo delo že v pravem teku, si videl našo vojsko, kako zana sukati lopato in kramp, nakladati na vozove in kamijone. Ker je vas požgana, ni več vprežne živine. Tovariši so se vpregli sami in vlečli material na dodeljena mesta; človek ne bi mogel verjeti, kako požrtovvalni so naši borci! Tudi naše organizacije so bile kos svoji nalogi. Posebno smo opazili naše pionirje, ko so videli našo vojsko, kako neusmiljeno udarja po delu, so tudi oni vpregli kravo, nakladali in vozili. Zaznati preoblene udeležbe nismo mogli ugotoviti, koliko materiala je bilo očisteno in odpeljano na ceste in določena mesta.

To je bilo kakor unik pri vojski, ki deluje s polno paro. Delalo nas je z vojsko vred čez 450 ljudi, t. j. 1.800 udarnih ur. Očistilo se je približno 480—490 m² izvozilo kakih 440 m³, popravilo približno 1200 kvadratnih metrov ceste.

Po končanem delu smo se zopet sestali pred Mladinskim domom, nakar je spregovoril tov. Pahor, član ES, se zahvalil ES in vsem udarnikom. Začrtal je tudi v italijanskim našim cilje in povezanost z našo herojsko FLRJ, nakar ga je prekinilo ljudstvo z vzkliki Jugoslaviji, maršalu Titu in Stalinu in da nam hočejo še pomagati očistiti ruševine požganih domov. Uradniški dan je zaključil tov. Abram Alojz, predsednik Okrajnega odbora ES za Komen in povdaril solidarnost med narodom in vojsko v borbi in delu. Potem s sledile še pesmi iz borbe, rusko kolo tovarišev oficirjev in vojske z vzkliki Titu, Stalinu, ostalim proletarcem in komunistični partiji, nakar se je vse razšlo s kamijoni našega odreda JA.

Skok cen v Gorici

Zadnje dni opažamo, da so cene nekaterih prehranskih produktov poskočile tudi za 50%.

Pred kratkim je bilo odobreno zvišanje draginske doklade in upali smo, da bomo lahko vsaj delno krili naše prehranske stroške. Toda vsi upi so bili zaman.

Dolodajalec, ki nočejo utpeti na lastni koži prevelike izgube na dobičku, ko morajo plačevati delavcem višje draginske doklade, so cene blagu hitro zvišali in tako je ponovno delavce tisti, ki močno občuti teže dražine.

V Gorici, kot v Trstu, sicer obstajajo komisije za kontrolo cen, toda opažamo, da

Delovna mobilizacija mladine v Čehoslovski

Ker je izseljevanje nemškega in madžarskega privlaštva iz Čehoslovaške od strani zaveznikov vezano na točno odrejen termin, po katerem ne bodo več sprejemali izseljenca v svoje zone okupirane Nemčije, so čehoslovaške oblasti primorane, da izselijo kar največje število nemške in madžarske narodne manjšine še v teku poletja, ne da bi čakale na končno žetev ali pa na jesenske poljedelske pridele. Da bi se pa nemška delovna moč vsaj delno nadoknadila, je čehoslovaška vlada objavila trimesečno mobilizacijo dela česke mladine letnikov 1927 in 1928. Ob tej priliki je imel čehoslovaški minister socialne politike prof. dr. Zdeněk Nejedlý po praškem radiu govor namenjen česki mladini, v katerem je med drugim dejal, da jo poziva na važno nalogo rešiti dragoceno premoženje naroda in republike in na sodelovanje v tem velikem delu. »Narod si je postavil nalogo, kakršne se ni bilo od glavnih husitskih časov: izseliti iz republike vse Nemce in Madžare. Toda ta zgodovinski korak ima tudi svoje posledice — moramo nadomestiti delovne moči, ki jih s tem korakom izgubimo. Izseliti smo Nemce poljedelce. Nismo več mogli čakati, ker imamo trnin, do kdaj lahko izseljujemo Nemce v ameriški ali rusko zono. Žetev smo srečno poželi in jo spravili pod streho. Letnina žetev je bila pravi praznik naše mladine, ki je z velikim navdušenjem in poletom delala na naših poljih. Toda odhod Nemcev je v nekaterih področjih povzročil težkoce. Posvetila, hlevi in živina so ponekod ostali brez nadzorstva, kar prinaša neizmerno škodo našemu narodnemu gospodarstvu.

Vlada je zato sklenila, da pristopi k samopomoči in danes se obračam na tebe, mladina, da pomagaš tudi ti. Naredba vlade je neke vrste mobilizacija mladine, toda ne vse. Ključno na pomoč samo dva letnika — 1927 in 1928, torej mladine in mladince stare 18 ali 19 let, ki se niso direktno vpleteni v narodno proizvodnjo in to ne dalj

Zborovanje briških kolonov

Dne 16. t. m. se je vršilo zborovanje članov Enotnih sindikatov briških kolonov v Steverjanu. Z velikim zanimanjem je ljudstvo prihajalo na zborni mesto, ki je bilo določeno od krajevnih podružnic Enotnih sindikatov. Ob 22. uri je tov. predsednik krajevnih podružnic Enotnih sindikatov otvoril zborovanje s pozdravom: Smrt fašizmu — svoboda narodu! Nato je prečital dnevi red in podal besedo tov. Nardinu, članu okrožnega odbora Enotnih sindikatov za Gorisko. Tov. Nardin se je najprej dotaknil pariške konference in nam pojasnil zavlečanje in kje tiči vzrok tega. Vsem je znano, da imamo dva sveta, dve domovini: vzhodno, ki dovoljuje vsemu človeštvu popolni napredek in razvoj v boljšo bodočnost — in drugo, ki stremi po nadaljnjem potujevanju narodov v imperialistično, ne namene. Posebno je poudarjal razredno borbo, ki se danes vodi v Julijski krajini proti domači in svetovni reakciji, za obstoj poštenega ljudstva Julijske krajine, ki stoji neomajno na braniku svojih že pridob-

ljenih pravic, v skupni borbi proti nacifašizmu. Zato ni nič čudno, da se v Julijski krajini izvija in prepeva antifašiste ter nemotno napada antifašistične ustanove in sindikalne sedeže, kot pri zadnji manifestaciji CLN-a, ki je proslavljala 9. avgusta 30. obletnico prihoda italijanske armade v Gorico — z dovoljenjem ZVU. Ta prihod je pomenil za nas Primorce 30-letno suženjstvo na gospodarskem, kulturnem in političnem polju. Govoril je o razredni borbi v Julijski krajini, ki jo vodijo delavci in koloni, podčrtal je priisk ZVU na delavstvo Julijske krajine, ki ga vodi v propast, bedo in lakoto, ko odklanja ponudbena dela našim ladjedelnim, na drugi strani pa neomajno enotno borbo delavcev in kmetov proti izkoriščevalcem za svoj obstoj.

Po govoru je sledila živahna diskusija, med katero je tov. tajnik Enotnih sindikatov iste podružnice postavil predlog za naročino »Primorske delavske enotnosti«. Pomen tega časopisa pa je razložil tov. Hlede Stanko, ki je med drugim dejal, da če bomo čitali Delavsko enotnost, si bomo zgradili nove sindikalne aktiviste, sposobne, da bodo reševali na skupnih sestankih vsa sindikalna vprašanja, ki se tičejo briškega kolona. Poudaril pa je, da ni dovolj, da samo čitamo Primorske delavske enotnosti, temveč je potrebno, da pišemo tudi članke, ki opisujejo dogodke, ki se dogajajo iz dneva v dan. Če bomo to storili, je dejal, bomo razorožili reakcijo, ki skuša na vsak način razbiti našo enotnost. Zgradili pa bomo nove kadre, ki bodo kos svojim nalogam.

Za list se je prijavilo več kot 40 naročnikov, ki so izrazili mnenje, da je dobro odstopiti od 1/4 l vna na mesec, časopis pa naj bodo svojo pravo veljavo in razmah med množico.

Ob koncu zborovanja so poslali resolucijo svetovni sindikalni zvezi v Pariz, v kateri zahtevajo, da se upoštevajo želje delovnega ljudstva celotne Julijske krajine in Trsta, da se priključijo svojemu narodnemu zaledju FLRJ. Zborovanje se je zaključilo ob 24. uri. Mladina je odhajala domov počit borbeno pesmi in s trdnim namenom vztrajati za doseglo ciljev, za katere je dala toliko žrtve v skupni borbi.

Delo združuje narode

V Kukues v Albaniji je prispela mladinska delovna brigada, sestojča iz 245 jugoslovanskih mladincev, ki je doslej delala na »Mladinski progje. Združila se bo z albanskim mladino v delu ceste, ki bo vodila od Kukuesa do Piškepeje. Sprejem jugoslovanskih mladincev v Kukuesu je bil izredno prijeten. Na poti skozi mesto je delovno skupino spremljal en sam val navdušenja domačinov, ki si je dajal duška v stalnih vzklikih Jugoslaviji, tovarišu Titu, maršalu Hođi in bratstvu albansko-jugoslovanskih narodov. Posebno je navdušenje prekipelo pri albanski mladini.

Ne fraterski obiski, ne puhlo bontonsko spakovanje! Delo, trdo delo je pravi življenjski čintilj in zato edino prava in naravna pot do združevanja med narodi.

Namesničar tiskovne zadruge »Wiveless« v New Yorku so s svojo stavko onemogočili vsako predajo brojav iz in v inozemstvo. Zaradi pogodbe, sklenjene med sindikati in omenjeno družbo so namesničarji končali stavkati in se vrnili na delo.

SINDIKALNO VRENJE V ANGLIJI

Delavci »British Overseas Airways« in »British South American Corporation« so odločili na svojem sestanku, da bodo proglasili stavko v obeh družbah, ker družbi ne priznavata sindikata Zedinjenih aeronaucijskih mehanikov.

Goli občinski uslužbenci se oblačijo z... obljubami

Že v začetku tega leta so zatevali zastopniki Enotnih sindikatov občinskih namestencev, naj se jim dodeli obleka, ker so po šestih letih vojne dobe popolnoma brez nje. Upoštevati moramo, da se z naglimi koraki približuje zima in da bo stavka izredno težka. Na črni borzi si jo ne morejo kupiti, ker so plače premajhne še za hrano, kaj šele za ostale potrebe, kot je obleka.

V februarju je sindikat zahteval od finančnega odseka pri ZVU kredit za to nabavko; toda še danes se ni nič rešilo, četudi je bilo takrat obljubljeni (ah, obljube, obljube...), da se bo vse povoljno uredilo.

Tržaška delovna udarna brigada

Te dni se je vrnila četrta udarna delovna brigada. Mladinci so delali na cesti Vrhnika — Ljubljana. Vsi so srečni in zadovoljni, da so prispevali k izgradnji te nove ceste, ki bo vezala Podonavje in Balkan s Trstom. Rezultat dela je 36.101 delovnih ur z orodjem, a 1827 delovnih ur pri strojih, odstranilo so 4276 m³ materiala.

Sprejem je bil zelo navdušen in že se pripravljajo novi mladinci, da se tudi oni udeležijo del, ki jih izvajajo mladinske brigade. Nekateri »starejši« mladinci, to so tisti, ki so že bili na teh delih, hočejo nazaj. Večina je takih, ki pravijo, a se ne bi radi vrnili v »fašističnirni Trst.

3. septembra bo odšla v Jugoslavijo delovna mladinska brigada, ki jo sodelovala pri izgradnji proge Brčko-Banovići. Sestavljena bo iz mladincev Trsta, Tržica, Gorice in Milj. Navdušenje med mladinci je veliko ter so pripravljeni v velikem številu.

Vile na Opčinah

Zavezniška vojaška uprava je odredila zgraditi na Opčinah blizu Campo Romano, to je na področju Obelske, 22 vil za družine zavezniških častnikov. V ta dela je vključena tudi uveditev zemljišča, gradnja cest, napeljava vodov ter električnega toka in kanalizacija. Dela so se pričela pretekli teden, končana pa naj bi bila 20. oktobra t. l., to je v približno 50 dneh.

tako delovala kot se opaža dandanes.

Kakor te komisije, tako se tudi anglo-ameriška vojaška uprava za težave in skrbi prebivalstva ne zanima in prosta trgovina odere svakogar, kolikor se ljubi odruhum, ljudstvo pa si pri tem ne more pomagati.

ljehih pravic, v skupni borbi proti nacifašizmu. Zato ni nič čudno, da se v Julijski krajini izvija in prepeva antifašiste ter nemotno napada antifašistične ustanove in sindikalne sedeže, kot pri zadnji manifestaciji CLN-a, ki je proslavljala 9. avgusta 30. obletnico prihoda italijanske armade v Gorico — z dovoljenjem ZVU. Ta prihod je pomenil za nas Primorce 30-letno suženjstvo na gospodarskem, kulturnem in političnem polju. Govoril je o razredni borbi v Julijski krajini, ki jo vodijo delavci in koloni, podčrtal je priisk ZVU na delavstvo Julijske krajine, ki ga vodi v propast, bedo in lakoto, ko odklanja ponudbena dela našim ladjedelnim, na drugi strani pa neomajno enotno borbo delavcev in kmetov proti izkoriščevalcem za svoj obstoj.

Po govoru je sledila živahna diskusija, med katero je tov. tajnik Enotnih sindikatov iste podružnice postavil predlog za naročino »Primorske delavske enotnosti«. Pomen tega časopisa pa je razložil tov. Hlede Stanko, ki je med drugim dejal, da če bomo čitali Delavsko enotnost, si bomo zgradili nove sindikalne aktiviste, sposobne, da bodo reševali na skupnih sestankih vsa sindikalna vprašanja, ki se tičejo briškega kolona. Poudaril pa je, da ni dovolj, da samo čitamo Primorske delavske enotnosti, temveč je potrebno, da pišemo tudi članke, ki opisujejo dogodke, ki se dogajajo iz dneva v dan. Če bomo to storili, je dejal, bomo razorožili reakcijo, ki skuša na vsak način razbiti našo enotnost. Zgradili pa bomo nove kadre, ki bodo kos svojim nalogam.

Za list se je prijavilo več kot 40 naročnikov, ki so izrazili mnenje, da je dobro odstopiti od 1/4 l vna na mesec, časopis pa naj bodo svojo pravo veljavo in razmah med množico.

Ob koncu zborovanja so poslali resolucijo svetovni sindikalni zvezi v Pariz, v kateri zahtevajo, da se upoštevajo želje delovnega ljudstva celotne Julijske krajine in Trsta, da se priključijo svojemu narodnemu zaledju FLRJ. Zborovanje se je zaključilo ob 24. uri. Mladina je odhajala domov počit borbeno pesmi in s trdnim namenom vztrajati za doseglo ciljev, za katere je dala toliko žrtve v skupni borbi.

Izseljevanje italijanskih delavcev

Zadnje dni avgusta je potovalo skozi Švic 1000 italijanskih delavcev, namenjenih na delo v Belgijo. Medpotoma so jih stražili belgijski stražniki.

Kanadski naseljevalni odbor pri senatu želi slediti naseljevalni politik v zvezi z zmogljivostjo transportnih sredstev. Ta odbor je predložil, naj bi se ustanovili v Evropi razni uradi za mobiliziranje delavcev, ki naj bi odhajali na delo v Kanado. (Tako tukajšnji tisk vabi domače delavce v inozemstvo in to pod tujo stražo.)

Tudi v Južno Afriko se lahko vseljujejo evropski delavci; saj so te dežele proglasile odprta vrata za evropske izseljenke (iz istih virov).

VSEBINA:

I. stran - Novi sporazum o akordnih tarifah - Zbirajte gobe - Brezposelnost naglo narašča - Skok cen v Gorici.

II. stran - Poročila iz cone B - Romunski sindikati.

Poštna plačana - Spedizione in abbonamento post. Il gruppo Uredništvo in uprava: via Imbriani št. 5 Telefon 93.710 — Rokopisi se ne vračajo

Delavstvo zahteva svoje voditelje Protestne bele stavke in demonstracije

V petek 30. t. m. so delavci objavili protestno belo stavko v vseh tržiških tovarnah ter zahtevali, da ZVU prekliče odlok, s katerim je stavila stavko v ilegalnost in s tem pričela obenem tudi preganjanji ves stavkovni odbor. V Trstu so stavkali delavci tovarne jute, v ladjedelnici sv. Marka, v Tovarni strojev, pri OMSA-i, v tržaškem Lloyd, ILVA-i, v ladjedelnici sv. Roka in ostalih milških ladjedelnih ter v vseh večjih podjetjih v Tržicu. Delavci so stavkali 15 minut. Razni govorniki so spregovorili delavcem in zahtevali, da ZVU prekliče zaporni nalog proti stavkovnemu odboru.

Te stavke so nastale zato, ker je ZVU ostala gluha za razne protestne note, ki jih je delavstvo že več časa pošiljalo anglo-ameriški vojaški upravi. Ker te protestne note niso zalege, je bilo delavstvo prisiljeno stopiti v akcijo.

V petek, 30. avgusta se je zbrala velika množica tržaškega delavstva in demokratičnega ljudstva Trsta na trgu Malta pred sedežem anglo-ameriške vojaške uprave. S strani množice ni bilo opaziti nobenega nepremišljenega postopanja. S svojim mirnim ali odločnim nastopom je vsa množica podprla zahteve delegacije, ki je nesla polkovnika Bowmana 84 resoluciji. Te resolucije je podpisalo ogromno število naših delavcev, bodisi v tovarnah, kakor tudi v raznih rajonih.

Ali nas bodo kdaj razumeli?

Ko se je delegacija vrnila od polk. Bowmana, je neki tovariš povedal zbranim demonstrantom, da so oddali dežurnemu oficirju vse resolucije in da se je njihovo posredovanje s tem zaključilo. Čuli smo mirnanje med delavci, ker vojaška uprava še vedno pokazuje nerazumevanje za težnje našega delavstva in ne rešiti tistih osnovnih pravnih vprašanj, ki naše delavstvo zadevajo v živo. Zato je jasno, da so delavci zelo nepovoljno komentirali to zadržanje odgovornih elementov pri ZVU in da so obenem izrazili svojo voljo za nadaljne energične nastope, vse dotlej, da se ne prizna pravica stavke, kar je bilo prepovedano le pod fašističnim režimom.

Progon antifašistov — svoboda fašističnih izizvavcev

Iz trga Malte so se delavci podali v povorki po Korzu, trgu Goldoni in ulici Carducci. V ulici Carducci so kot po navadi že nekaj časa prej razgrajali mladi srednješolci, na čelu z nekaterimi starejšimi junaki. Vzemirajo so tam vse ljudstvo, saj so bili popolnoma svobodni pred mirnimi meščani. Ljudje, posebno žene z otroci, ki so že večkrat preizkusile plodove njihove »kulture«, so nepovoljno komentirali te ponovne izpade fašistov na tržiških ulicah. Čeravno so krožili tod kamioni, motorji in jeepi s civilno in vojaško policijo, jih vendar ni nihče vzmiral pri njihovih terorističnih akcijah. Ko je prišla povorka delavcev v ulico Carducci, je ta pešica pobolinalov pričela izzivati in napadati, med tem je pa pričela napadati tudi civilna policija in aretirati antifašiste.

Povorka se je zaključila na trgu Goldoni, kjer je spet spregovoril neki tovariš in ponovno izrazil voljo vsega tržaškega demokratičnega ljudstva, da se zadovolji njegovim zahtevam, da se uveljavi načelo svobode in da se končno vendar enkrat prične s preganjanjem fašističnih razbojniških tolpe, ne pa antifašistov. Tovariši je dejal, da že sam odlok o proglatitvi stavke za ilegalno dokazuje, da se niti malo ne spoštujejo demokratična načela, ker je izrazil voljo vsega demokratičnega ljudstva, da se borba za uveljavljanje demokratičnih načel nadaljuje do končne zmage.

Del množice se je po končanem govoru napotil proti sv. Jakobu v bližino ulice Caprin. Tu jih je policija napadla in je prišlo tudi do streljanja v zrak. Ostalo ljudstvo se je razšlo proti svojim sedežem.

Usoda Kruppovega koncerna

Angleške oblasti so predložile Zavezniškemu nadzornemu uradu svoj načrt za likvidacijo Kruppovega koncerna v Nemčiji. Načrt predvideva, da se večina od devdesetih podjetij v Essenu porazdeli v inozemstvo kot vojna odškodnina, nekaj podjetij pa bi uničili; od vsega bi ostalo le troje tovarn loekomotiv in tri štiri štiri podjetja, ki oskrbujejo Essen s plinom, oziroma električno strujo. Koncernova podjetja v inozemstvu bodo zaplenjena. V Nemčiji, toda izven Essena nahajajoča se koncernova podjetja služijo ponajveč mirnodobni produkciji in bi kot taka obstojala še nadalje, s tem da bodo postojala kot posamezna podjetja. Podjetja, ki so služila za vojne namene, kakor n. pr. ladjedelnica »Germania« v Bremen, bodo uničena.

Pogozdovanje v Srbiji

Pogozdovanje srbskih predelov. Jeseni bodo začeli z velikopotezno pogozdovno akcijo v Srbiji, zato da izboljšajo stanje jugoslovanskih gozdov, ki so jih protijudski režimi izkoriščali in katere je sovznik popolnoma uničil. Srbija ima približno 300.000 ha gole zemlje, katero je treba pogozditi. V zvezi s načrti za pogozdovanje Srbije bodo z deli začeli v oktobru.

V to svrhu so ustanovili 200 drevesnic, ki bodo dale 34 do 40 milijonov sadik. To je še en budo pogozditi približno 5000 ha. Po teh načrtih bodo okoli Beograda nasadili drevesa, tako da bo nastal zelen obroč okrog Beograda.

V številu ostalih brezposelnih so všteti:

a) vajenci, ki žele v mehanično stroko, b) sicer zaposleni, a njihov nastop še ni bil javljen pristojni oblasti.

„Brezposelnost“ v konji B

junij	478	1122	—
julij	336	1077	24
avgust	572	465	107

V številu ostalih brezposelnih so všteti: a) vajenci, ki žele v mehanično stroko, b) sicer zaposleni, a njihov nastop še ni bil javljen pristojni oblasti.

Očitno teptanje delavskih pravic, da z doseglo svojih ciljev proglasi stavko, je prisililo naše delavce, da ponovno stopijo na tržiske ulice. Anglo-ameriška uprava je grobo prekršila to načelo, ko je pro

Iz področja ustvarjalnih sil cone B

Postojna v tromesečnem Titovem tekmovanju

Krajevni Medstrokovni svet ESZDN v Postojni je onaj najvišji organ Enotnih sindikatov postojanskega mesta, ki združuje posamezne sindikalne podružnice, urejajo delo in vodi pregled vsega. V času tromesečnega Titovega tekmovanja izkazuje za svoje podružnice sledeče uspehe:

1. Podružnica pravosodnih ustanov

Razen 2 do 3 ur dnevnega prostovoljnega dela v uradu, ki ga je opravljal vsak član, so skupno opravili v času tekmovanja na udarnišnem delu 313 ur v vrednosti 10.016 lir. V fond za stavkujoče v Trstu je podružnica prispevala 10.000 lir. Članstvo se je udeleževalo pri delu v raznih množičnih organizacijah, predvsem pa je prosti čas uporabilo pri izgradnji narodne oblasti. Namočeni pravosodnih ustanov so 100% organizirani v ES, plačujejo redno svojo članarino in so naročeni na "Delavsko enotnost". Ustanovila je redne tedenske študijske sestanke za strokovna in politična vprašanja.

2. Podružnica »Prerad«

Člani te podružnice so dali 1683 prostovoljnih delovnih ur v vrednosti 69.190 lir. Pri prevoznih sredstvih je podružnica prispevala skupno 70.000 lir. Za stavkujoče v Trstu je članstvo več dni na noči prevažalo živce. Obnovljeno je podružnično skladišče v Postojni in popravljeno pomožno skladišče v Ajdovščini. Pri ljudskem tabornu v Volčah je podružnica sodelovala z dvema kamijonoma ter prevažala ljudi.

3. Železniška podružnica — Postojna

Železničarji so dali 4152 udarnih ur v vrednosti 127.950 lir. Prostovoljnih prispevkov za stavkujoče v Trstu so zbrali 14.610 lir. Petim strošnim članom podružnice je bilo podeljenih v podporo 11.000 lir.

4. Splošna mešana podružnica v Prestranku

Udarniških ur 7622, vrednost 228.000 lir. Tekom Titovega tekmovanja je bilo v Prestranku razgovorjenih 12 ljudi življenjske krize od UNRRA-e. Vse je prevzemalo drž. trg. podjetje »Živnoprojekt«. Razgovorjenj se je vršilo pretežno izven delovnega časa in udarniško. Za stavkujoče v Trstu je bilo zbranih 6030 lir, za fond za obnovo pa 1319 lir.

5. Gospodarsko-upravna podružnica — Postojna

Udarniških ur 771, vrednost 22.130 lir.

6. Podružnica P.T.T. — Postojna

Udarniških ur 2282, vrednost 79.870 lir. Prostovoljni prispevki za razne tehnične potrebe: 3875 lir. Organizirani je bil strokovni tečaj za izveščanje osebja, skupaj 17 ur. Pri gradnji telefonskih linij je bila norma presežena za 2,5%, pri popravilu kabljev in instalacijskih delih pa za 12%.

7. Zdravstvena podružnica — Postojna

Udarniških ur 688, vrednost 42.800 lir. Podružnica je napravila 70 svet za bolnike. Tekom junija in julija je bilo zbranih za fond za obnovo 11.000 lir. Izveščani sta bili 2 tovarišice za bolnišniški. Ustanovitev čitalnice. Obdržanih je bilo 8 političnih in 12 zdravstvenih predavanj.

8. Splošna mešana podružnica — Postojna

a) Pokrajinsko avtopodjetje:

Fond za obnovo 6.000
Prevoz s kamijoni v svrhu obnove 54.757
Prostovoljnih delovnih ur za dvig podjetja 546 21.840
Zbranca raznega materiala za obnovo podjetja 500.000
Skupaj 583.297

b) Jama:

495 ur udarniškega dela za dvig podjetja 20.000
Za stavkujoče v Trstu 4.400
Za tiskovni sklad 520
Prevoz s kamijoni za tehnično bazo 228 km 17.328
Skupaj 42.248

c) Okrajna nab. prod. zadruga:

1656 udarniških ur za dvig prod. 49.680
Fond za obnovo 1.550
Skupaj 51.230

d) Mestni NOO:

Udarniških ur 223 6.600
Fond za stavkujoče 2.250
Skupaj 8.840

V tem času je zadruga povabila blagovni obrat in znižala ceno od 25—30% ter pridobila 92 članov.

e) Jugopetrol:

Fond za obnovo 630
Vožnja za obnovo za tehnično bazo 348 km 26.448
Skupaj 27.048

f) Tiskarna Šeber:

Fond za obnovo: 91 ur a 50 4.550
63 ur a 11,50 724,50
30 ur a 18,50 555
Skupaj 5829,50

g) Tajništvo splošno mešane podružnice:

Fond za stavkujoče 1.000
Fond za obnovo 1.000
Skupaj 2000

9. Lesna podružnica — Postojna

V gotovini je bila zbrana vsota 438.030, ki odgovarja 8.059 udarniškim uram in prispevku voznikov za 2.700 m³ prepljanega lesa. Udarniško podjetje, stezanega in zrezanega lesa 444 m³ = 209.968. Udarniško delo pri raznih obnovitvenih delih: 712 ur = 22.220.

Produkcija vztraja na doseženem višku 70%, kakovost je 30%, uporaba surovin najnižje mogoča.

Popravljena je bila gozdarska hiša v Škocjanu in za 98 km gozdnih izvoznih poti.

10. Cestna podružnica — Postojna

Udarniških ur 6.629, vrednost lir 232.015.

Pri prevoznih sredstvih je bilo pristenjenih

10.220 lir. Za fond za stavkujoče v Trstu 21.600 lir. Za fond za obnovo 7.588. Za knjižnico 1000.

11. Lesna podružnica — Belsko

Udarniških ur 2.730, vrednost 88.616 lir. Fond za stavkujoče v Trstu 11.617 lir. Podružnica je presegla normo za 35%.

Razen tega si je podružnica postavila nalogo, da poleg tega pripravi les za pogorele vasi Gorenje in Bukovje in je zrezala 198,78 m³ okroglega lesa z 10 delavci v 600 delovnih urah, kar predstavlja vrednost 11.000 lir.

12. Tajništvo medstrokovnega sveta ESZDN:

V prid administracije je bilo danih 390 nadur = 14.400 lir ter 70 udarniških ur = 2.100 lir, z dopolnilskim delom ob nedeljah in praznikih je pridobilnih 60 ur = 3000, — lir.

Podatki se niso popolni: vendar izkazuje Postojna že z označenimi sledeče uspehe: Udarniških ur je bilo 33.506 lir 1.091.241

Fond za obnovo 650.722,50
Fond za stavkujoče 71.507
Prevoz s kamij. za obn. 1293 km 98.533
Razno: Za tiskovni sklad 520
Za socialne podpore 11.000
Za potrebe podružnic 3.875
Za knjižnice 1.000
Prisredeno pri prevozu sredstev 80.220
Zbranca tehničnega materiala 500.000
Skupaj lir 2.508.618,50

Ne bomo dodajali nikakih komentarjev, ker so docela odveč in si jih končno lahko vsakdo sam ustvari! Pripominjamo le toliko, da bi cona A tudi bila zmožna marsičesa; da bi bila priključena deželji dela in obnove.

Mednarodna mladinska delovna brigada v Postojni

ki, ki govore, da Trst in Julijska krajina ne smeta pripasti Jugoslaviji. Bodi pa prepričani, da smo pripravljeni boriti se z vami za vaše in naše pravice, kadarkoli bo to potrebno.

Tov. Malinovsky Stanislav, vodja poljske skupine, je po pozdravu v imenu vse poljske mladine rekel: »Prišli smo z namenom, da spoznamo jugoslovansko mladino in nieno delo. Na Mladinski progi smo pomagali pri obnovi vaše domovine in tam z lopatami in krampi Rovali bratstvo in edinstvo med mladino Poljske in Jugoslavije. Tam smo se spoznali tudi z mladino vseh svobodoljubnih narodov, mladino, ki želi isto, kar vi in mi. Skovali smo prijateljstvo mladine vsega sveta. Vzhitni smo nad delom, ki ga opravljate in smo prepričani, da bo vaša domovina kmalu obnovljena. Veseli smo, da smo mogli pozdraviti Istro in Reko, kjer smo videli in se sami prepričali o edinstvu in bratstvu tega naroda z vsemi ostalimi narodi Titove Jugoslavije.«

Za srce te je zgrabilo, ko je tov. Toni Kukovič spregovoril za naše izselence v Franciji: »Prisajam bratske pozdrave vseh mladih, ki so morali za časa bitnih protijudskih oblasti po svetu s trebihom za krutim Vedite, da smo tesno povezani z našo domovino in da se bomo z vsemi silami borili še nadalje, do končne priključitve Trsta k Titovi Jugoslaviji. Veseli nas, da je prišel dan, ko smo se mogli vrniti v domovino, kjer smo delali v kovačnici bratstva in edinstva, t. i. na progi Breko-Banovič.«

Lakrenemu sprejemu se je pridružil vsa množica domačinov, ki so z navdušenim navdušenjem in vzklili še posebno poudarili domačnost in prisrčnost sprejema.

S Titovega trga je vsa skupina z godbo krenila proti Postojnski jami. Po ogledu jame jim je domača mladina nudila v jamskem hotelu kosilo, nakar so se bratski gostje podali na postajo, da nadaljujejo svojo pot proti Ljubljani.

Lilija Bogomil

Opozorilo Uprave cest DPNOO-ja

Ker se na več sektorjih na asfaltnih cestah Slovenskega Primorja vrše večja popravila asfaltnega cestnišča, opozarja Uprava cest pri Pov. P. N. O. O. za Slovensko Primorje, da se morajo vsi uporabniki asfaltnih cest strogo držati navodil cestnih organov in absolutno upoštevati mednarodne zaščitne znake. Vsi sektorji cestnišča, ki se niso dovolj utrjeni za promet, so zavarovani z mednarodnimi zaščitnimi znaki in kjer zaradi obseznosti sektorjev dela teh znakov primanjkuje, so zavarovani z drugimi predmeti. Ker vsak dohod na zavarovane in še ne utrjene sektorje cestnišča povzroči lahko ogromno škodo narodnemu gospodarstvu, je izdala Uprava cest Pov. P. N. O. O. naog vsem cestnim organom, da strogo pazijo na vsak tak prestopke, ki se bo kaznoval po kazenskem zakonu. Vsi uporabniki asfaltnih cestnih naj se zavedajo, da Uprava pri Pov. P. N. O. O. dela z vsemi silami na tem, da se vse cestno omrežje na Slovenskem Primorju čim prej vpostavi v dobro stanje, kar bo v korist posameznikom kakor tudi celokupnemu narodnemu gospodarstvu. Zato se ponovno pozivajo vsi uporabniki asfaltnih cestnišč, da se strogo držijo navodil cestnih organov in tako pripomorejo k čimhitrejši obnovi cestnega omrežja.

Titovo tromesečno tekmovanje in ceste v coni B

Ne da bi se spuščali v razmisrivanja o važnosti ceste, niti ne v podrobnjeje ugotovitve o ogromni škodi, ki jo je vojna povzročila na cestah, kakor na prometnih sredstvih sploh, pridemo takoj v dejstva, ki so nam bila dana na razpolago od uprave cest pri Poverjeništvu PNOO za cono B.

Podrobni pregled opravljenega dela kaže, da se je izvršeno delo precej oddaljilo od postavljenega načrta. Opustili je bilo treba marsikatero v načrtu označeno delo, zato pa je bilo treba zagrabiti za posledice, ki v načrtu niso bili predvideni. Mnogo ovir je delo pomanjkanje emulzije, asfaltnega drobca, okvare strojev itd. Da pa je prišlo do večjih del izven tekmovalnega načrta, je vzrok v tem, da se je v času tekmovanja pokazala nujna potreba del, ki v načrtu niso bila predvidena.

Vrednost v tekmovalnem načrtu predvidenih del znaša lir 957.418
Vrednost del izven tekmovalnega načrta pa lir 843.186
Skupna vrednost lir 1.800.604

V % izražen uspeh tekmovalnega dela kaže sledečo sliko: Uspeh dela po tekmovalnem načrtu = 108%; uspeh celokupnega dela (načrtnega in izvennačrtnega) pa = 225,5%.

Izgleda, da je med cestarji v coni B mnogo »reakcij«. Da ne? No, pa čujtel! Na izvršnem odboru Enotnih sindikatov v Ajdovščini smo bili priče sledečega prizora: Pride vama dvojce tovarišev-cestarjev in zahtevata, da se ne gre tako, da treba dalje delati; pa, da so se cestarji zmehkali, da bodo mahinili v nedeljo, t. i. IX tja na Bled na izlet. Poneli pa bodo orodje s seboj in dali tamonihim tovarišem en dan udarniškega dela. Za prevoz so se že pogodili tako, da bodo kamijoni šli po vseh cestah in spetoma pobirali cestarje in jih privzeli v Postojno, od koder bodo skupno nadaljevali pot. V Ajdovščini bo avto ob 3 jutraj! Pa da ni v coni B reakcije???

Vsekakor moramo skusiti dobiti kakor poročilo o tej »reakcijski akciji« B-ovskih cestarjev, da vami prihodnje sporočimo.

Kako uporabljamo ogljikovi žveplec (sulfuro di carbonio)

Naši člani Kmečkoga sindikata večkrat vprašujejo, zakaj se uporablja ogljikovi žveplec (sulfuro di carbonio). Podajamo jim kratko navodilo.

Zimski žužek (calandra granaria) je majhen hrošček (trilskar). Samica vlož 100-200 jajčec v nostranost žitnega zrna, iz jajc se zvalijo ličinke, ki dolbejo in razjedajo notranost zrna.

Kako uničujemo te škodljivce?

Žitnega žužka in mamljčka uničujemo na dva načina: s toploto ali z ogljikovim žveplecem (sulfuro di carbonio). S toploto uničujemo zaledavca na ta način, da se vrče, do polovice napolnjeno z žitom, vložijo v gorlo krušno peč. Pri toploti 55° C., v približno eni uri, pozinejo ne samo ličinke, nego tudi bube in jajčka škodljivcev. To operacijo bi morali opraviti vsi naši kmetje, preden vložijo žito v shrambe, kjer bo žito ostalo več časa. Zita pa, ki smo ga na ta način razkužili, ni priporočljivo uporabiti za seme, ker vročina res uniči škodljivce, a ohrani tudi kalit v žitu.

V kmetijstvu se žito splošno rabi ne samo za u. ničevanje mola in žužka, nego tudi za živiljara in druge škodljivce ogljikovi žveplec (sulfuro di carbonio).

Ogljikovi žveplec je brezbarvna ali rumenkasta strupena tekočina, ki na zraku naglo hlapi in proizvala zelo strupen plin. Na vsak m³ prostornine (10 lit), ne glede na to ali je polna ali prazna, uporabimo 30 dkg ogljikovega žvepleca. Tekočino vlijemo v posodo (najbolje so ikale s preluknjanim pokrovom), ki to nanesemo takoj pod vrh žita, živila ali drugega semena. Posode, skrinje ali druge shrambe morajo biti hermetično (nepropustno) zaprte 1 1/2 - 2 dni. Z ogljikovim žveplecem, kjer se je razkužilo, ne smemo kaditi, dokler ga nismo dobro prezračili. Napačna zrna niso užitna, jih ga lahko uporabimo (kubane) za krmo živine. Zdrava zrna ločimo od napačnih na ta način, da vse razkuženo žito vstavimo v plitvo posodo z vodo. Izjedena zrna pridejo na površje in se lahko ločijo od zdravih, ki padejo kot teža na dno posode.

DOPIŠNIKOM

Primorske delavske enotnosti in tiskovnih referentom pri Sindikalnih podružnicah v zoni B sporočamo, naj vse dopise na Primorsko delavsko enotnost pošiljajo na naslov:

Uredniku Primorske delavske enotnosti pri Poverjeništvu Enotnih sindikatov — Ajdovščina.

OGLAŠUJTE V PRIMORSKI DELAVSKI ENOTNOSTI!

Pozivamo vse tržke, rokodelce, trgovce itd., naj pošiljajo svoje oglase za Primorsko delavsko enotnost na naše uredništvo v Trstu, via Imbriani 5, v kolikor spadajo pod zono A;

v kolikor se nanašajo na zono B, naj jih pošiljajo na naše uredništvo pri Poverjeništvu Enotnih sindikatov v Ajdovščini.

Trgovski oglasi stanejo 6 lir za milimeter širine enega stolpca. UREDNIŠTVO

Veliki uspehi okraja Ilirska Bistrica v obnovi

Ilirska Bistrica se je posebno izkazala v času Titovega tromesečnega tekmovanja. Ko je bilo se tekmovanje v razvoju, smo vedno z zanimanjem sledili uspehom in naporem, pa tudi težavam Bistričanov v njihovi uporni borbi za čim večje uspehe in čim boljše rezultate velikega tekmovanja. Enotni sindikati so dokazali, da so na visoki svoje naloge kot organizatorji množičnih del, a z njimi so sodelovali tudi ljudski odbori.

Posebno moramo poudariti privrženost vseh prebivalcev do splošnih potreb in disciplini, ki se je izkazala na vsiku pri vsakem delu. Vsi ti delavci so dokazali, da ne delajo le na materialni izgradnji, marveč se tudi kulturno dvigajo: Vsak teden so imeli redne študijske sestanke, na časopise so se redno naročali, v pevskih zborih so sodelovali skoraj polnoštevno in s tem dokazali, da gre kulturna izgradnja vzporedno z materialno obnovo.

Porušena dežela, posebno z ozirom na proizvodnjo industrijskih produktov, je nujno diktirala čim večjo štednjo v surovinah, na kar so organizatorji posebno pazili in vsi prebivalci tudi vestno izvajali. Ne samo, da so se pridno oprijeli dela, temveč so v že tako kratkem času zvišali predvojno proizvodnjo skoraj za 1/6, a pri tem zmanjšali režijske stroške za 1/10.

Delavci se zavedajo, da so delo in rezultati dela najboljši investicijski kapital, ki ga nihče ne more več odvzeti, posebno zato, ker jih je pripravljena braniti mlada in dobra ljudska vojska. Vsi pripadniki te ljudske vojske so skupno s prebivalstvom obnovili okraj. Vsega skupaj so napravili čez 20.000 prostovoljnih neplačanih delovnih ur, kar znaša vrednost skoraj 800.000 lir, ki niso bile izdane iz raznih fondov ali pa se na račun davšnin, so pa vendar obogatili ljudstvo v tem okraju za nadaljnjo vsoto 1.170.000 lir, ki predstavlja vrednost dela.

Pri teh delih so sodelovala razna podjetja, tovarne, gozdna uprava, tehnična baza, zadruga, železničarji, poštni in telegrafski namočeni, cestarji itd.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti posebno

poudariti sodelovanje srednjega sloja (trgovcev, gostilničarjev, obrtnikov in privatnikov) pri prispevkih za fond obnove.

Ko je pričelo tekmovanje, so ti trgovci in obrtniki takoj izrazili svojo solidarnost in podporo vsemu ljudstvu pri njegovem naporu za obnovo. Predvideno je bilo takrat približno pol milijona lir fonda, za kolikor so se vsi obvezali. Ko se je pa tekmovanje zaključilo 25. avgusta t. l., so organizatorji opazili, da je bila vsota ne samo dosežena, marveč celo več kot trikrat povečana: darovali so za fond obnove milijon 750.236 lir! S tem so dokazali enotnost stremljenj vsega prebivalstva in voljo, da vsi skupaj doprinejajo čim več k obnovi porušene dežele.

Zbirajte za naš tiskovni sklad

NAROČNINA ZA

„PRIMORSKO DELAVSKO ENOTNOST“

	za cono A in B	za Jugoslavijo
Letna	lir 200—	din 80—
Polletna . . .	„ 100—	„ 40—
Cetrtletna . . .	„ 50—	„ 20—

Plačuje se: V coni A potom sindikalnih organizacij, oziroma v Trstu pri Ljudski založbi, Via Carducci 6. V pasu B potom podružnic Gospodarske banke in sicer da račun Ljudske založbe, Trst, Via Carducci 6 z navedbo šča Primorsko delavsko enotnost.

V Jugoslaviji pa potom Pošt. hranilnice in sicer na čekovni račun št. 20.016 z navedbo šča Primorsko delavsko enotnost.

Odgovorni urednik Albin Zahreš
Zadružna tiskarna, Trst

INFORIT
D. Z. O. Z.

Gozdarska industrija
in lesna trgovina

Trst, via S. Francesco, 9

Telefon 4094, 4095, 4096

CENTRALNO PROMETNO A. D.

„Centraprom“
BEOGRAD

Podružnica Trst

Via Cicerone 8 mezz. - tel. 29306

Romunski sindikati

Izmed dežel, ki stoje danes pred mirovno konferenco kot bivše Hitlerjeve satelitske dežele nas v gotovih ozihrh predvsem zanima Romunija. Je to dežela, ki leži med Balkanom in ZSSR na eni ter med Črnim morjem in Madžarsko na drugi strani. V splošnem je Romunija pri nas kaj malo znana, vsekakor premalo znana, da bi mogli s pridom zasledovati usodo, ki se ji danes kroji v Parizu ter njene povode in vloke. Zato mislimo, da ne bo odveč, ako podamo nekaj bežnih slik o tej državi.

Romunija je prvenstveno, agrarna država. Ogromna žitna polja jo postavljajo v vrsto prvih evropskih žitnic. Glavni pridelki so pšenica, koruza, riž, krompir. Pridelujejo pa tudi riž in tobak. Po vrznožnem gričevju Karpatov je mnogo sadja in grozdja.

Nad vse važno pa je dejstvo, da ima Romunija najizdatnejša petrolejska polja v Evropi in je v svetovni produkciji za ZDA, Venezuelo in ZSSR na četrtem mestu. Leta 1934 je produkcija petroleja znašala 8,467 tisoč ton. V Sedmogodišnji in Banatu pa je Romunija važna nahajališča železne rude, premoga in zlata: produkcija teh je leta 1934 izkazovala sledeča števila: črni premog 227.000 ton, rjavi premog 1.811.000 ton, zlato 3.500.000 kg.

Kljub vsemu pa ostane Romunija v glavnem (kakor že omenjeno) agrarna država. Zato smatramo za potrebno, da se malo

pobliže spoznamo z razmerami kmetijskega stanja. Menda ni treba posebej poudarjati, da je tudi v Romuniji, kakor povsod drugod pred kratkimi desetletji obladoval feudalizem. Že od šestdesetih let preteklega stoletja dalje se je delovalo na odpravi feudalizma. O uporu bojarjev proti viadjarju baš zaradi agrarne reforme smo že slišali. Toda agrarna reforma je bila glavna na loga tudi vladam v času med obema svetovnimi vojnama, ko je povzročala mnoge težave v državi. Ne smemo pa pozabiti, da se je tudi v teh časih izvajala reforma na kapitalistični način in kaj to znači, vemo prav dobro iz časov stare Jugoslavije in vidimo še danes v Italiji. Zato ni čudno, da je še danes kmetovanje zelo primitivno in bo treba še mnogo dela, da se spravi v pravi moderni tir.

1. Ugotoviti pa je moramo, da so v Vlaški in Moldaviji postojala ogromna fevdalna zemljišča, se vse do druge svetovne vojne, četudi je že 2 milijona kmetov prišlo do lastne zemlje.

Tudi v prometnem oziuru je dežela zelo zaostala. Pač razploga Romunija z nekaterimi primernimi pristanišči ob Donavi in morju, vendar je njihova vrednost ne delna, ker je omrežje železnice kaj bomo in veže zato pristanišča le slabo z zaledjem. Galati in Braila ob Donavi ter Constanza ob Črnem morju so edina pristanišča, ki v gotovi meri vežejo Romunijo z zunanjim

svetom. V boljše razumevanje položaja nekoliko številk: leta 1934 je znašal promet podonavskih pristanišč 1,4 milj. NRT, obmorskih pristanišč pa 6,9 milj. NRT. V tem času je Trst imel 5,5 milj. NRT. Leta 1933 je bil v državi 11.115 km železniškega trga.

Kljub vsem zemeljskim bogastvom dežele, je moramo, je prištevati med najrevnejše v Evropi. Nekako 80% prebivalstva je kmetov, a v industriji in prometu je zaposlenih okoli 1.800.000 ljudi. Delavski razred je bil zastavljen kakor malokje v Evropi. Tako je dnevuica predvojnega romunskega delavca znašala povprečno 38% one čehoslovaškega delavca. O kakih možnostih sindikalnega gibanja ali celo uspeha ni bilo govora. Vsa poskus organizacije v obrambo delavskih interesov je bil udusen z oboroženjo silo. Strejanje v delavске množice je bilo zandarij in vojaki nekaj samo po sebi razumljivega. Ni torej čudno, da je bilo že prvi dan stavke železničarjev v Bukaresti leta 1936, ki se je razvila v splošno stavko, nič manj kot 427 mrtvih in 1800 ranjenih ter preko 7000 aretiranih oseb. Veliko besedo je imela tajna policija, ki je prevzela ogromno, večino aretirancev in poskbele, da so se še prav redki vrnili domov. Še danes lahko srečamo med železničarji poabljenice in invalide, za kar se imajo zahvaliti zverinstvu policije predvojne Romunije.

Toda vzporedno s tem strahovitim pritiskom je rastele seveda enaki silovit odpor delavstva, ki se ni oziiralo niti na težave, niti na žrtve. Ako ni moglo sindikalno gi-

banje živeti javno, zakonito, je tembolj zaživel ilegalno, podtalno. Kljub vsemu teroru, kljub strogi zapovedi, da se več kot dva delavca ne smeta pomenkovati, so po podjetjih rastle skupine aktivistov, ki so si zadali nalogo, da izvršijo sabotažna dejanja in s tem pripomorejo k zmagi naprednih sil, predvsem napred